

Päihdepalvelupolku

Diakonissalaitoksen Päihdetyömalli kehitysvammaisille henkilöille – hanke (STEA 2023–2025) kokosi työpajatyöskentelyyn Helsingin kaupungin ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluiden ja päihdepalveluiden ammattilaiset sekä palveluntuottajien edustajia. Yhteiskehittäminen mahdollisti monialaisen yhteistyön, jossa asiakastyön ammattilaiset eri yksiköistä toivat näkemyksensä, kokemuksensa ja asiantuntijuutensa päihdehoitoprosessin kehittämiseen.

Työpajojen keskeinen lopputulos oli palvelumuotoilun menetelmiä hyödyntäen luotu selkeä ja käytännönläheinen kehitysvammaisen henkilön päihdepalvelupolku hyvinvointialueille. Palvelupolku kuvaa asiakkaan toimijuuden sekä auttaa eri toimijoita hahmottamaan roolinsa ja vastuunsa kehitysvammaisten asiakkaiden päihdehoidossa.

Kehitysvammaisen henkilön päihdepalvelupolun yleismallia voidaan käyttää apuna hyvinvointialueilla, kun kehitetään päihdepalveluja kehitysvammaisille henkilöille ja muille erityisryhmille. Malli tukee työntekijöitä ja muita toimijoita, jotka tekevät työtä palveluiden kehittämisen parissa.

Kehitysvammaiselle henkilölle suunnattu päihdepalvelupolku

1.

Avunpyyntö – yhteydenotto päihdepalveluun

Asiakas

Asiakas ilmaisee haluavansa aloittaa päihdehoidon. Asiakkaalla on valmius hoitoon. Asiakas perehtyy päihdepalvelupolkuun ja mahdollisiin informaatioraamattuihin yhdessä ohjaajan kanssa.

Vammaispalvelut

Tukee asiakasta päätöksen teossa. Asumispalveluiden ohjaaja ottaa yhteyttä alueen päihdepalveluihin. Samalla tiedotetaan vammaissosiaalityötä asiakkaan todennäköisesti tarvitsemasta lisästä päihdehoitoprosessin aikana.

Päihdepalvelut

Hyvinvointialueen prosessin mukainen hakeutuminen päihdepalveluihin.

2.

Päihdehoidon ensikäynti – palvelutarpeen arviointi

Asiakas

Asiakas voi ottaa ohjaajan mukaan ensikäynnille. Ohjaajan mukanaolo voi olla asiakkaalle hyödyllistä. Ohjaajan mukana ottaminen ensikäynnille on kuitenkin aina asiakkaan päätettävissä.

Vammaispalvelut

Ohjaaja osallistuu palvelutarpeen arviointiin asiakkaan suostumuksella. Asiakasta kannustetaan ottamaan ohjaaja mukaan. Ohjaaja tukee asiakasta tapaamisen aikana. (Tuki kommunikaation ja vuorovaikutuksen, fyysisen tuen, henkinen tuki).

Päihdepalvelut

Aloittaa alueen prosessin mukaisen palvelutarpeen arvioinnin. Päihdehoitosuunnitelman valmistelu. Suunnittelee ja koordinoi arjessa tapahtuvaa asiakasta tukevaa ohjausta hyödyntäen menetelmäopasta.

3.

Seuraavan käynnin odotus – kotitehtävätyöskentely

Asiakas

Asiakas saa kotiinsa päihdehoitoa tukevia tehtäviä päihdehoidon kannalta. Tehtävät voivat olla esimerkiksi kodin siivous, kaupassakäynnin harjoittelua, ulkoilua ja päihdehoitoa tukevien toimien lisääminen arkeen.

Vammaispalvelut

Ohjaaja tukee asiakasta suunnitelman mukaisesti tehtävien teossa ja päihdehoitoa tukevien elämäntilanteiden ylläpitämisessä. Kartoittaa asiakkaan kanssa päihdehoidon kannalta merkittävät verkostot, palvelut ja terapiat.

Päihdepalvelut

Konsultointi tarvittaessa. Asiakkaan päihdehoitosuunnitelman valmistelu.

4.

Päihdehoidon verkostopalaveri

Asiakas

Osallistuu verkostopalaveriin päihdehoidon kannalta tärkeiden henkilöiden kanssa (ohjaaja, avustaja, tukihenkilö, läheiset).

Vammaispalvelut

Koordinoi asiakkaan verkostot osallistumaan verkostopalaveriin. On mukana palaverissa tukien asiakasta (kommunikaatio, fyysinen ja henkinen tuki). Tiedottaa verkostopalaverissa sovitut asiat asumispalveluiden muulle henkilöstölle yhdessä asiakkaan kanssa.

Päihdepalvelut

Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen suunnitellaan yhteistyössä, miten asiakkaan päihdetyö jatkuu ja mitä tahot ovat mukana päihdetyöprosessissa. Käydään läpi asiakkaan päihdehoitosuunnitelma. Sovitaan päihdetyön kotikäyntiä.

5.

Päihdetyön kotikäynti

Asiakas

On mukana päihdetyön kotikäynnillä ohjaajien tukemana.

Vammaispalvelut

Koordinoi asiakkaan verkostot osallistumaan verkostopalaveriin. On mukana palaverissa ja tukee asiakasta kommunikaatio-, fyysisen ja henkinen tuen näkökulmasta. Tiedottaa verkostopalaverissa sovitut asiat asiakkaan kanssa asumispalveluiden henkilöstölle.

Päihdepalvelut

Käy läpi asiakkaan päihdehoitosuunnitelman henkilöstön ja asiakkaan kanssa. Antaa konkreettisia ohjeita miten henkilöstö voi tukea asiakasta arjessa. Antaa tukea henkilöstölle päihdetyöhön liittyvissä kysymyksissä.

6.

Avunpyyntö – yhteydenotto päihdepalveluun

Asiakas

Asiakas osallistuu päihdehoidon tapaamisiin suunnitelman mukaisesti. Alkuvaiheessa tapaamiset toteutetaan tiiviimmin. Tilanteen salliessa, tapaamiskertoja vähennetään. Asiakas toimii hoitosuunnitelman mukaisesti. Ohjauksen ohjaajien tukemana.

Vammaispalvelut

Suunnitelman mukainen arjen tuki. Ohjaaja huolehtii seuraavien tapaamiskertojen käytännöistä ja on mukana tapaamisissa. Ohjaaja on asiakkaan tukena siinä, että tapaamisella käsitellyt asiat siirtyvät toteutuvaksi asiakkaan arjessa. Ohjaajat auttavat asiakasta kotitehtävissä.

Päihdepalvelut

Toteuttaa hoitosuunnitelman mukaisesti päihdetyötä hyödyntäen menetelmäopasta. Arvioi säännöllisesti asiakkaan tavoitteiden toteutumista, palveluiden toimivuutta, tarvetta jatkaa asiakkaan päihdehoitoa sekä jatkokuntoutuksen tarvetta.

7.

Päihdehoidon verkostopalaveri

Asiakas

Osallistuu verkostopalaveriin päihdehoidon kannalta tärkeiden henkilöiden kanssa (ohjaaja, avustaja, tukihenkilö, läheiset).

Vammaispalvelut

Koordinoi asiakkaan verkostot osallistumaan verkostopalaveriin. On mukana palaverissa ja tukee asiakasta (kommunikaatio, fyysinen ja henkinen tuki). Tiedottaa verkostopalaverissa sovitut asiat asiakkaan kanssa henkilöstölle.

Päihdepalvelut

Suunnitellaan yhdessä, miten asiakkaan päihdehoitoa tuetaan päihdehoidon jälkeen. Asiakas voidaan ohjata päihdehoitoa tukeviin palveluihin, esimerkiksi kolmannen sektorin tai työllistämistä edistävien palvelujen piiriin. Arvioidaan jatkokuntoutuksen tarve.

8.

Päihdehoidon päätyttyä

Asiakas

Asiakas toimii jatkosuunnitelman mukaisesti arjessaan ohjaajien tukemana. Mikäli asiakkaalle nousee huoli omasta päihteiden käytöstä, voi hän kertoa siitä ohjaajalle tai olla suoraan yhteydessä tuttuun päihdetyöntekijään.

Vammaispalvelut

Jatkosuunnitelman mukainen arjen tuki ja ohjaus. Ohjaaja voi olla tarvittaessa yhteydessä tuttuun päihdetyöntekijään.

Päihdepalvelut

Konsultointi tarvittaessa. Valmius uuden hoitoprosessin käynnistämiseen tarvittaessa.

Kehitysvammaisen henkilön päihdepalvelupolun menestyksessä ja vaikuttava läpikulku vaatii vammaispalveluiden ja päihdehoidon henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä asiakkaan rinnalla kulkijoina.

